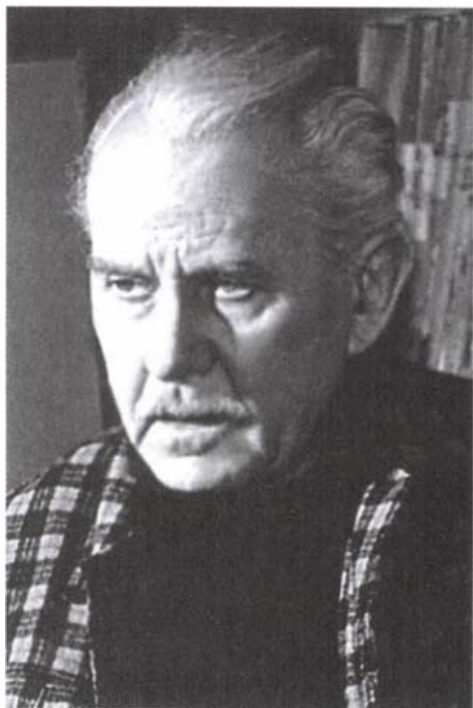

Száz esztendeje született Hidvégi Hock Lajos néptanító

Írásomban szeretnék fejet hajtani magam és tisztelői, egykori tanítványai nevében egy közel-múltban élt polihisztor előtt, aki volt néptanító, tanár, oktató, kutató és régész. Kiadványai kiváló helytörténeti munkák, amiket ő gyűjtött csokorba a „puszták népétől” szájhagyomány, írásos emlékek, levéltári oklevelek alapján, és hagyta az utókor számára. Egyik művében, a *Regélő falvakban* az ősök feltétlen tisztelete nyilvánul meg. Ez a munka nem tudományos mű, hanem ismeretterjesztő történelmi könyv.

Hidvégi (Hock) Lajos 1909. június 28-án látta meg a napvilágot Budapesten. Édesapja, Hock György János hidkovács volt, és a budapesti hidak építésére érkezett a fővárosba. Itt találkozott Fehér Máriával. Házasságukból született Hock Lajos. Tanulmányait Budapesten kezdte meg, majd Ceglédre költözésük után ott folytatta. Ezután Szegeden végezte a római katolikus tanítóképzőt. Budapesten történelem-magyar szakon szerezte meg a diplomáját, majd a rajzszakot is felvette. A Szeged környéki tanyasi iskolákban, Klárafalván és Kiskundorozsmán kezdett tanítoskodni. Ekkor már érdekelte a régészet, és írással is foglalkozott. Ennek kapcsán ismerkedett meg Móra Ferenc íróval, aki ekkor a szegedi múzeum igazgatója volt. Hasonló érdeklődési területük révén – a harminc év korkülönbség ellenére is – szoros barátság alakult ki köztük.

Hock Lajos 1930-ban került Albertibe egy fiatalon elhunyt kollégája helyére, az előtte nem sokkal átadott és a Klebelsberg népiskolai program keretében létrehozott állami iskolába, amely idén ünnepli fennállásának 80. évfordulóját. Itt kezdett oktatni történelmet, magyart, rajzot, vagy amit éppen kellett, olyan tanítói karral, mint Karai Irén, Mayer Irén, Németh István, Prikel Kálmáné. Az igazgató Szalai Károly evangélikus tanító volt.

Hidvégi emellett párhuzamosan az írsai polgári iskolában oktatott testnevelést. Szavajárása volt: „az ördög bújjon a bocskorodba!” Szigorú, de igazságos tanító volt. A közéletből is kivette a részét: a helyi cserkész- és leventemozgalomban is részt vett (cserkésztsízt volt). Régészeti kutatásaival pedig beírta magát a környék történetébe. Erre ekképpen emlékszik: „Alig melegegtem meg Alberti-Irsán, a ceglédi határban felkutattam 80–100 ókori lelőhelyet réz és bronzkorit, kora vaskoriakat, avarokat, honfoglalókat. Árpád koriakat.” A Magyar Nemzeti Múzeum külső régész munkatársaként dolgozott 1936 és 1940 között.

A Hidvégi nevet 1934-ben vette fel. 1940-ben Nagyecsedben ismerkedett meg feleségével, Ablonczy Erzsébet tanítónővel, aki később kollégája lett az albirtirai állami iskolában. Házasságukból két leány: Erzsébet és Mária, valamint három fiú: József, János és Lajos született. A család mindig fontos volt számára. Leánya, Mária erről így ír: „Nem volt olyan kérdés, amire nem tudott volna válaszolni, még hegedűből is korrepetált minket, pedig ő orgonálni tanult.” A II. világháború őt sem kímélte, az első magyar hadseregben vitéz Markóczy János vezérőrnagy hadosztályparancsnok segédtisztje (adjutánsa). A háborús visszaemlékezése az 1944–45-ös évekről a *Fegyver alatt I–II.* címmel kézirat formában a Hadtörténeti Múzeum kutatótermében megtalálható. A *Fegyver alatt I–II.* a kutatók, történészek számára igazi csemegé, szívesen választják írásaik, publikálásaik, szakdolgozatuk forrásául. Ebben beszámol naplószerűen, hogy mi történt velük a harctéren – képekkel, fotókkal, vázlatokkal illusztrálva.

Háborús anyagait, fotóit, emléktárgyait, kitüntetéseit (2. oszt. német vaskereszt) a Hadtörténeti Intézetben mutatták be 1991 és 1996-ban *dr. Ravasz István* hadtörténész gondozásában. A háború után 1950-ben a család Ceglédre költözött és a helyi Táncsics Mihály Általános Iskolában tanított nyugdíjazásáig. Emellett a Pest megyei népművelődési előadói feladatokat is ellátott hat évig. Kiváló helytörténész, író, újságíró volt, aki mindig a tökéletességre törekedett. A politika kivételével bármivel foglalkozott írásaiban. Rendszeresen publikált a *Honismeret*, a *Műzsák* folyóiratban, de cikkei jelentek meg az azóta megszűnt *Pest Megyei Hírlapban* és a *Magyar Nemzet* hasábjain is. 1993-ban Cegléd város díszpolgárává avatták.

1994 augusztus 1-jén (15 éve) hunyt el, hamvait a ceglédi Kálvária temetőben helyezték el.

A mikebudai általános iskola 2006. március 14-e óta viseli a nevét. Az Albertirsai Baráti Kör a Dolinában emléktáblát helyezett el tiszteletére. Magánvéleményem szerint a város utca vagy tér elnevezésével is tiszteleghetne e híres ember munkássága előtt, valamint posztumusz díszpolgári cím adományozásával is.

Hodos Gábor

